

DINAMICA INCIDENȚEI GENERALE A POPULAȚIEI DIN MUN. BĂLȚI

DYNAMICS OF THE GENERAL INCIDENCE OF THE POPULATION IN THE MUNICIPALITY BALTI

Nicolae BODRUG, ORCID: 0009-0004-1557-6931

Irina TABĂRĂ, ORCID: 0009-0004-8497-1898

*Institutul de Ecologie și Geografie, Universitatea de Stat din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova*

CZU: 614.2(478-21)

e-mail: boni_n@mail.ru
e-mail: irinaroman@list.ru

Environmental pollution affects population health depending on the extension and the degree of exposure to environmental factors. In most cases it is difficult to obtain an accurate situation of exposure of population to harmful factors. Health status is determined by: human biology, ecological factors, the socio-economic situation of each person and the quality of medical services. According to regional, the interdependence of those factors could vary, but not significantly. The environmental risks are everywhere, but diminishing them may improve the health status of the population. The main diseases, registered on the territory of Balti municipality, during the 2010–2021 years, are: respiratory system diseases – 53%; trauma and poisoning – 8%; diseases of the genitourinary and digestive system each – 6%.

Cuvinte-cheie: *factori de mediu, incidența populației generale, sănătatea populației.*

INTRODUCERE

Elementele mediului ambiant dispun de o importantă și intensă capacitate de autopurificare, respectiv de dezagregare și neutralizare a substanțelor poluante. Dacă capacitatea de autopurificare nu este depășită, atunci se formează mediul nostru de locuit. Când capacitatea de autopurificare este depășită, atunci au loc poluări masive ale acestor elemente, cu efecte economice, sociale și sanitare.

Este cunoscut, că între structura morbidității și mortalității populației și mărimea colectivităților urbane există o corelație. De asemenea, există o diferență certă între morbiditatea și mortalitatea din marile orașe și cea din localitățile rurale. S-a concis chiar asupra unui „*factor urban*” al morbidității prin boli cronice pulmonare nespecifice, sensibil mai crescută în mediul urban decât în cel rural.

Datele mai recente din literatură scot în evidență faptul că următoarele afecțiuni ar fi caracteristice centrelor urbane dezvoltate din punct de vedere urbanistic: *arterioscleroza, hipertensiunea arterială și infarctul de miocard; bolile neoplazice; bolile cronice respiratorii, bronșita cronică, astmul și emfizemul; nevrozele; accidentele; boala ulceroasă, obezitatea, diabetul; surditatea; cariile; diverse boli profesionale și alergice;*

malformațiile congenitale etc. Cele mai multe din aceste afecțiuni sunt polietiologice. Procesul patologic este determinat de mai multe noxe care acționează repetat.

Este cunoscut efectele negative a poluanților asupra omului. Este necesar studierea proceselor de formare și pătrundere în mediu a poluanților, migrarea lor în elementele de mediu, circulația lor în lanțul nutrițional, de căile metabolice în organism și de efectele lor, asupra organismului uman [1].

MATERIALE ȘI METODE

Obiectul de studiu a servit a stărea sănătății populației din mun. Bălți.

Pentru desfășurarea studiului au fost utilizate datele statistice ale Ministerului Sănătății al Republicii Moldova (Agenția Națională pentru Sănătate Publică), privind sănătatea populației, din Regiunea de Dezvoltare Nord [2]. Au fost studiați indicii de bază a stării populației (*mortalitatea, prevalența și incidența generală a populației*) din zona dată, stabilind structura, dinamica și trendul acestora, pe perioada a. 2010–2021 și supusă estimării comparative cu alte regiuni ale republicii.

Anterior, au fost efectuate cercetări privind impactul antropoc asupra resurselor de apă [3], gestionării deșeurilor [4] și stării sănătății populației din mun. Bălți [5–8]. În contextul cercetărilor anterioare lucrarea dată prezintă interes deosebit, deoarece activitățile antropice, din regiunea dată, au un impact major asupra sănătății populației.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Asistența medicală primară în sistemul sănătății, conform OMS, este definită drept asistență esențială a stării de sănătate, fiind primul nivel de contact al pacientului, familiei și comunității cu sistemul de sănătate. Activitatea Asistenței Medicale Primare (AMP) este strâns legată de asigurarea acestui serviciu cu personal medical calificat – medici de familie și asistenții medicali ai acestora. În esență, accesul la asistență medicală înseamnă nu altceva decât accesul la personal medical. Din aceste considerații, completarea instituțiilor din cadrul AMP cu cadre medicale este un imperativ nu numai în RM, dar și la nivel regional și mondial.

Așa dar, la 1 ianuarie a. 2021 în mun. Bălți locuiau 152248 persoane, ponderea populației rurale fiind de 3,2 la sută. Pe teritoriul municipiului activează 3 instituții medicale de stat, dintre care un spital municipal, o policlinică și o AMP. În afară de aceasta, în a. 2010 populația este deservită de un spital privat și 37 întreprinderi individuale de ambulatoriu; iar către a. 2021 respectiv 2 spitale private și 44 întreprinderi individuale.

Completarea instituțiilor medico-sanitare cu medici în a. 2010 a constituit 95,4%, atunci către a. 2020 ajunge la 86 la sută. Gradul de asigurare cu medici specialiști s-a îmbunătățit, majorându-se de la 17,6 în (a. 2010) la 25,2 la 10000 locuitori în (a. 2020); iar cu personal medical mediu a crescut de la 82,5 la 106,6 la 10 mii locuitori.

Spre regret, în ultima perioadă, se atestă reflux a cadrelor medicale din sistemul ocrotirii sănătății la nivel regional, cât și republican. Acest fenomen este caracteristic și pentru mun. Bălți. Așa dar în a. 2010 în municipiu activau 506 medici (de toate

specialitățile), atunci spre a. 2021 numărul acestora a scăzut până la 388 persoane. Gradul de asigurare a populației cu medici în a. 2010 constituia 34 la 10 000 locuitori, către a. 2021 a atins valoarea de 39,5/10000 locuitori.

Natalitatea a crescut de la 10,8 la 11,2 la 1000 locuitori; mortalitatea respectiv de la 9,7 la 19,4 la 1000 locuitori; sporul natural înscrie valori negative, în a. 2010 (-3,3), iar către a. 2020 atinge valori maxime (-8,2). În același timp, trebuie de menționat că mortalitatea infantilă a scăzut de la 8,3 la 5,4 la 1000 născuți vii.

Conform datelor obținute [1], a fost stabilită structura și dinamica incidenței generale a populației, din mun. Bălți. În procesul de evaluare, s-a stabilit că dinamica incidenței generale a manifestat un trend relativ constant, înregistrând totuși, patru perioade relativ diferite. Respectiv, prima în intervalul a. 2010–2012, când s-a înregistrat un trend ascendent, atingând valori relativ înalte (de la 3361 la 4378 cazuri la 10000 locuitori); apoi pe perioada a. 2012–2015, cu un trend ascendent, până la valoarea de 3566/10000 (a. 2015) și intervalul a. 2015–2017, când s-a manifestat o majorare bruscă a acestui indice, până la valoarea maximă (4394/10000). Iar perioada a. 2017–2021 se manifestă un trend descendent anual continuu până la 3407 cazuri la 10000 locuitori.

Deci, față de a. 2010 a avut loc o majorare neesențială și se estimează la 1,4 la sută; iar comparativ cu a. 2020 acest indice s-a majorat cu cca 4%. Trendul dinamicii incidenței generale a populației din mun. Bălți poate fi caracterizat că este relativ constant (figura 1).

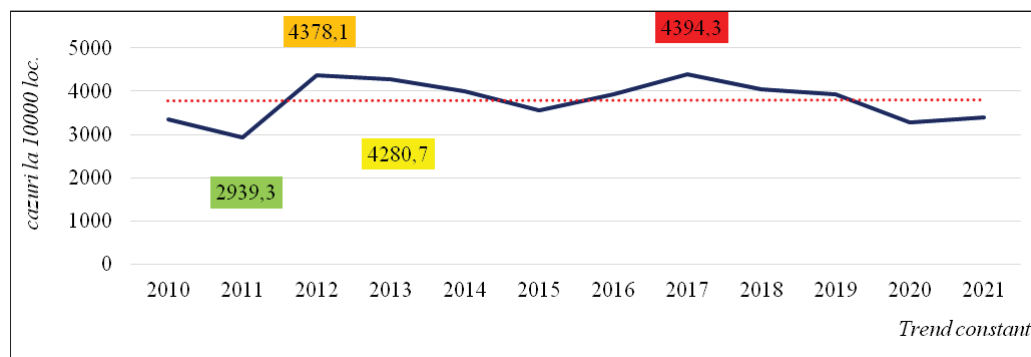

Figura 1. Dinamica incidenței generale a populației, mun. Bălți.

Sursa: [1].

Principalele maladii din structura incidenței generale a populației, ce au fost înregistrate pe teritoriul mun. Bălți, pe perioada estimativă, sunt bolile sistemelor: *respirator*; *traumele și otrăvirile*, *genito-urinar și digestiv* (vezi figura 2).

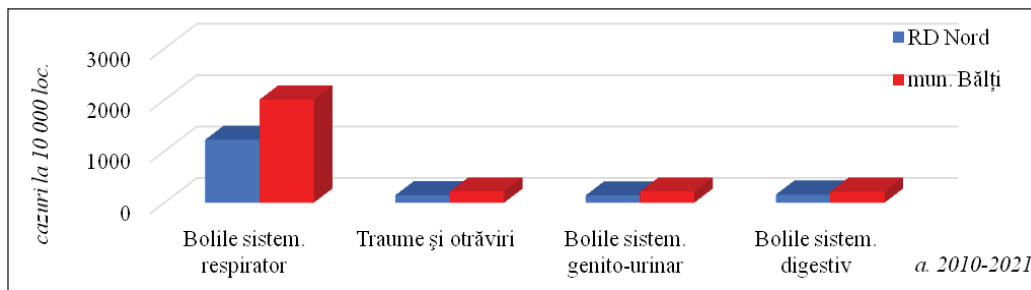

Figura 2. Principalele maladii în structura incidenței generale a populației, mun. Bălți.
Sursa: [1].

Analiza structurii incidenței generale din mun. Bălți, denotă, că *bolile sistemului respirator* (fig. 3) se mențin pe primul loc, pe toată perioada de estimare. Valoarea medie constituie 2004 cazuri la 10000 locuitori, având cota cea mai înaltă în structura incidenței generale a populației și constituie cca 53%.

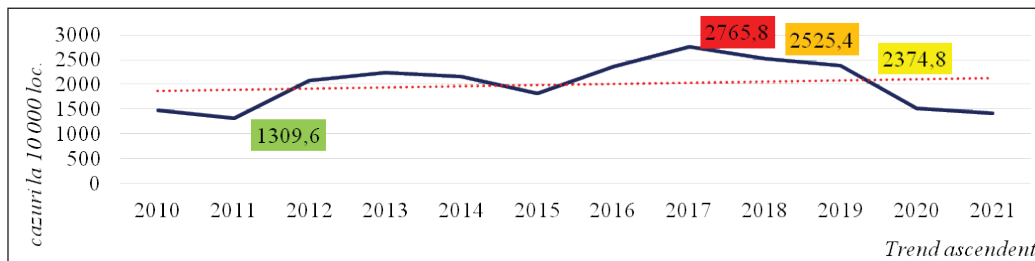

Figura 3. Dinamica maladiilor sistemului respirator, mun. Bălți.

Sursa: [1].

Indicele respectiv, în dinamica a. 2010–2021, a avut patru perioade fluctuante. Primul val a fost înregistrat în perioada a. 2010–2013, când se atestă un trend ascendent (de la 1486 până la 2241 cazuri la 10000 locuitori); perioada a. 2013–2015 cu trend descendent (de la 2241 până la 1809/10000); iar în perioada a. 2015–2017 s-a înregistrat un trend ascendent, atingând valoarea maximă (de la 1809 până la 2766/10000) și perioada a. 2017–2021 cu un trend descendent anual (de la 2766 cazuri până la 1416 cazuri la 10 mii locuitori).

Către a. 2011 a fost înregistrată valoarea minimă (1310/10000), iar cea maximă respectiv în a. 2017 (2766/10000). Față de a. 2010 a valoarea incidenței prin bolile sistemului respirator este cu cca 5 puncte procentuale mai mic; iar comparativ cu a. 2020 respectiv cu cca 7 puncte.

Locul II, în structura incidenței generale a populației, constant le ocupă *traumele și otrăvirile* (fig. 4), având valoarea medie de 215 cazuri la 10000 locuitori, constituind cca 8% din numărul total de maladii.

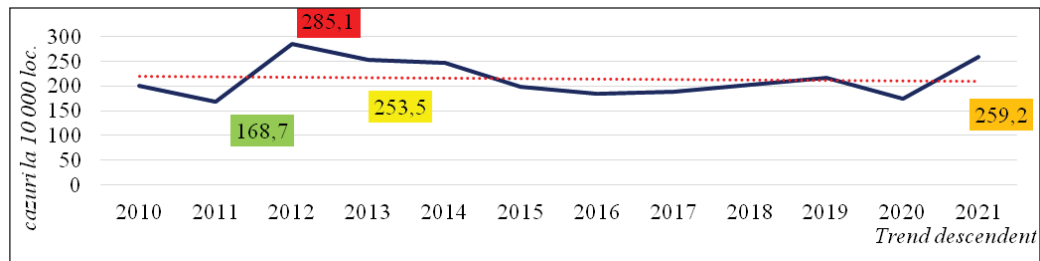

Figura 4. Dinamica traumelor și otrăvirilor, mun. Bălți.

Sursa: [1].

Dinamica acestui grup de maladii poartă un caracter variabil, cu tendință de micșorare. Pe perioada a. 2010–2011 se atestă o ușoară scădere, după care are loc un salt până la 285/10000 (valoarea maximă), după care are loc o descreștere anulă până la 175/10000 (a. 2020); apoi, către a. 2021 se manifestă iarăși un trend de majorare substanțială cu cca 49 la sută, față de a. 2020.

Valoarea minimă a fost înregistrată în a. 2011 cu 169/10000, iar cea maximă în a. 2012 cu 285 cazuri la 10 mii locuitori. Comparativ cu a. 2010 valoarea acestui indice s-a mărit cu cca 29 la sută.

Este necesar de remarcat că *maladiile sistemului genito-urinar* și cel *digestiv* după valorile medii se află aproximativ la același nivel de manifestare.

Așa dar, *bolile sistemului genito-urinare* (fig. 5), se plasează stabil pe locul III în structura incidenței generale a populației, cu valoarea medie de 215 cazuri la 10000 locuitori, ce constituie cca 6 la sută.

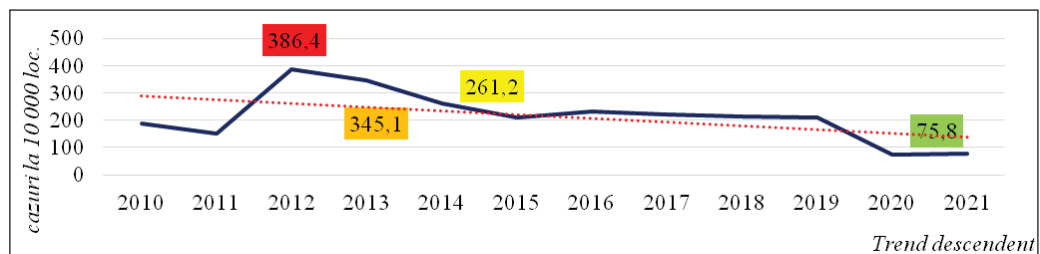

Figura 5. Dinamica maladiilor genito-urinare, mun. Bălți.

Sursa: [1].

Acest grup de maladii au caracter oscilatoriu, cu un trend de micșorare față de a. 2010. În intervalul a. 2010–2012 s-a manifestat un trend ascendent vădit de la 190 până la 386 cazuri la 10000 locuitori, înregistrând valoarea maximă; al doilea val - în intervalul a. 2012–2021 când s-a înregistrat o tendință descendentă anuală până la 79/10 mii locuitori. Valoarea minimă a fost înregistrată în a. 2020 (76/10000).

Comparativ cu a. 2010 a avut loc o micșorare substanțială cu cca 41 la sută, iar față de a. 2021 a avut loc o ușoară creștere cu cca 4%. Este necesar de remarcat faptul, că în perioada a. 2020–2021 au fost înregistrate cele mai mici valori, a acestor maladii (76–79 cazuri la 10 mii locuitori). Comparativ cu a. 2012 valoarea maladiilor respective au scăzut substanțial de cca 5 ori, iar față de a. 2019 cu 2,6 ori.

Pe locul IV se plasează *maladiile sistemului digestiv* (fig. 6), cu 213 cazuri la 10 mii locuitori, ce constituie cca 6 la sută.

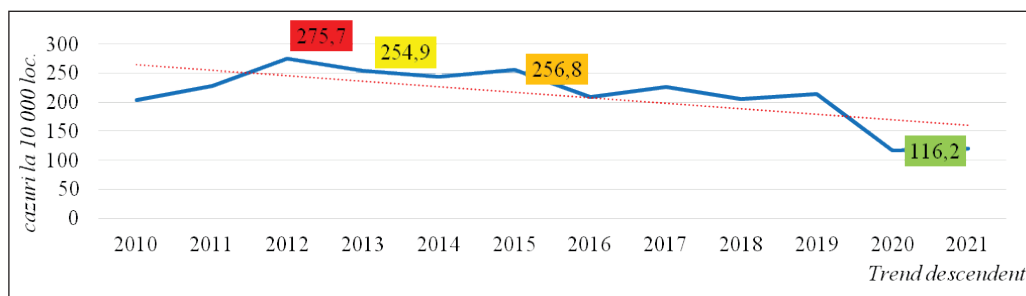

Figura 6. Dinamica maladiilor digestive, mun. Bălți.

Sursa: [1].

Dinamica are un caracter oscilator, cu un trend descendent bine conturat, ce constituie o micșorare de cca 1,7 ori. Totuși, pe perioada a. 2010–2012, se atestă un val de majorare, de la 204 cazuri până la 276/10000 (valoarea maximă); apoi se atestă o descreștere anulă, atingând valori minime în a. 2020–2021. Față de a. 2010 valorile acestui grup de maladii au scăzut esențial cu cca 59%, iar față de a. 2020 au crescut nesemnificativ.

Prezentul articol a fost realizat în cadrul Proiectului 20.80009.7007.11 (2020-2023): „Evaluarea stabilității ecosistemelor urbane și rurale în scopul asigurării dezvoltării durabile”.

CONCLUZII

Astfel, principalele maladii în structura incidenței generale a populației, din mun. Bălți, rămân a fi: *afecțiunile sistemului respirator* cu cota parte de 53 la sută din numărul total de îmbolnăviri; *traumele și otrăvirile* cu 8%; *maladiile genito-urinare* și cele *digestive* câte 6 la sută.

Referințe:

1. BEJAN, V., COTĂU M.– Contribuția factorilor naturali la crearea mediului sanogen // Aspectele de morbiditate ridicate de poluarea mediului, Prof. dr. doc. Gh. Zamfir (p. 128–134); al VI-lea Simpozion ECOLOGIE UMANĂ. Centrul de multiplicare al Universității „Al. I. Cuza” Iași, 1988

2. Ministerul Sănătății al Republicii Moldova. Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Disponibil: www.ansp.md [accesat 02.01.2023]
3. MOGÎLDEA, V., et al. *Sursele de impact asupra resurselor de apă*. În: Studiul diagnostic al ecosistemelor urbane și rurale din Regiunea de Dezvoltare Nord. Chișinău, 2020, p. 101–109, ISBN 978-9975-3482-3-2
4. BULIMAGA, C. *Impactul și gestionarea deșeurilor*. În: Studiul diagnostic al ecosistemelor urbane și rurale din Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova. p. 112–113. Chișinău, 2020. ISBN 978-9975-3482-3-2
5. BODRUG, N.; BULIMAGA, C. *Dinamica prevalenței generale a populației din Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova*. În: Conf. șt. naț. cu participarea internaț. Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective (ed. a 5-a). Bălți, 2020. p. 257–262. ISBN 978-9975-62-432-9
6. BODRUG, N.; BUNDUC, P. *Starea de sănătate a populației*. În: Studiul diagnostic al ecosistemelor urbane și rurale din Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova. Tipogr. „Impressum”. Chișinău 2020, p. 61–66. ISBN 978-9975-3482-6-3
7. BODRUG, N.; TABĂRĂ, I. *Structura prevalenței generale a populației din mun. Bălți*. În: Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective (ed. a 7-a) Bălți, 19–20 mai 2023 / coord.: V. Capcelea. – Chișinău: S. n. 2023 (Bons Offices). – p. 422–424. ISBN 978-9975-81-128-6
8. BODRUG, N.; TABĂRĂ, I. *Structura mortalității generale a populației din municipiul Bălți*. În: Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective (ed. a 7-a) Bălți, 19–20 mai 2023 / coord.: V. Capcelea. – Chișinău: S. n. 2023 (Bons Offices). – p. 424–427. ISBN 978-9975-81-128-6

Cadrul Proiectului 20.80009.7007.11 (2020-2023):

„Evaluarea stabilității ecosistemelor urbane și rurale în scopul asigurării dezvoltării durabile”.